

(Слободна Далмација, 3.09.2011)

Након десетак година поновно смо у Владичанском дому поглавара Црногорске православне цркве у Цетињу, повијесној пријестолници Црне Горе.

Владика Михаило Дедеић (72), архиепископ цетињски и митрополит црногорски, препознао нас је и примио срдечно, као да смо се недавно растали. На столу му голема Дантеова “Божанствена комедија” с Дорéовим графикама. Придружимо јој Смојину “Cronacu del Piccolo Paese” и ЦД пучких пивача из Врбања на Хвару.

Митрополит је римски ђак, био је на постдипломском на Папинском оријенталном институту, одличан је познаваатељ западне културе и политичких односа.

Наставак егзистенције свете

- Велик је Данте, због својих ставова лутао је цијелом земљом не могавши наћи мир души који је тражио. Ни педесет година након смрти, родна Фиренца, из које је прогнан, признала га је за једног од највећих синова – гласно размишља владика Михаило и показује нам тешке, брончане склопљене руке, скулптуру Димитрија Поповића “Молитва”, коју му је даровао бивши хрватски министар културе Божо Бишкупих.

- Осим вас, још ми неки дођу с вашијех страна – смије се. Ипак, тијеком тих се година мало тога промијенило; владика је трон примио 1997. године од епископа Антонија, али главни проблем с аутокефалношћу још није ријешен, па тако ни Црква која у свим православним народима покрива државни териториј и носи назив нације, у Црној Гори још није заживјела пуним плућима.

Црногорска православна црква, признаје јој повијест, документи, али и све остале православне цркве, била је аутокефална – самостална, од 1766. до 1920. године, кад је краљ Александар Карађорђевић „присаједињује” Српској православној цркви, одузима јој 650 цркава и манастира, па јој је до обнове на црквено-народном сабору 1993. године на Цетињу затрт готово сваки траг.

- Ми смо још под окупацијом српске Цркве и српске државе. Немамо право на Цркву, немамо право на језик, умјесто нације пишемо етнос, многи Црногорци се осјећају Србима...

Што значи “осјећају се Србима”? Може ли се Француз “осјећати” Пољаком?

- Ето, све сте рекли. Посљедица је то десетљећа подјармљивања и излуђивања људи. Кад је Црна Гора на лажираној Подгоричкој скупштини припојена Србији 1918, а краљу Николи забрањен повратак, постојао је јак отпор томе, трајао је годинама и гушен је у крви, хиљаде су побијене.

Паралелно с тиме текла је индоктринација Црногораца, па успркос континуитету своје државе и своје Цркве, неки ни данас не знају тко су, или су заборавили, или су изварани... Срби су пет стотина година били под Турцима, и питам вас: да су Турци били црнци, какве би боје били Срби?

Православна црква без националног одређења не постоји нигдје у православном свијету. Једино рјешење је наставак егзистенције свете, аутокефалне Црногорске православне цркве као матичне традиционалне цркве државе Црне Горе, која је била службена и призната.

Питате гдје су нам цркве и манастири: црквена имовина у Црној Гори је државна имовина којом држава може располагати по својој одлуци. Српској митрополији у Црној Гори припада онај дио имовине који је сама подигла, евентуално својим средствима или донацијама својих ктитора или добила на поклон – мишљења је епископ Михаило, чија мала заједница свећеника користи тек неколико сакралних објеката.

Недавно су у Котору добили молитвени простор, али су се персонално проширили – рукоположени су архиепископ Симеон у Котору и Приморју, те епископ за Аргентину Горазд, а ЦПЦ је у Војводину послао неколико пароха за црногорске вјернике. Поглавар СПЦ-а у Црној Гори, архиепископ Амфилохије, такођер спомине аутокефалност, али своје митрополије?

- Он се може само у блиндираном ауту возити по Црној Гори, а из цетињског манастира не смије изаћи прошетати се по граду. Чим чује да ћу се ја негдје појавити, не дође. У четрнаест еуропских земаља био му је забрањен улазак, у манастире је примао Аркана и његову војску, а замало је због потицања међунационалне мржње завршио у Хаагу.

Је ли то духовна особа, узор? СПЦ у Црној Гори може само бити црква у дијаспори, јер она то и јест, као што је у Хрватској, Италији, Америци... Нажалост, црногорски политичари немају храбрости то јасно рећи.

Бољи живот у ЕУ-у

Што ће бити с црквом на Румији код Бара, Амфилохије је проклео сваког тко је сруши, а то вјерницима није угодно чути?

- Па тко проклиње народ, какав је то човјек?! Та је лимена црква по Амфилохијеву налогу спуштена хеликоптером на мјесто гдје су традиционално ходочастили православни, католици и муслимани. Неће је нитко срушити, одлетјет ће како је и слетјела, јер није ни постављена да се тамо слави Бога, него да се изазива неред.

На концу, све те српске смицалице у Црној Гори само су ометање пута наше државе у Еуропску унију и бољег живота њезиних грађана. Ма, сад кад већ питате, питат ћу и ја: због чега сви народи у регији имају проблема баш са Србима?!